JUSTIITS- JA DIGIMINISTEERIUM

Kultuuriministeerium
min@kul.ee

Teie 20.10.2026 nr 1-11/1120-1,
KUM/26-1145/-1K

Meie 17.11.2026 nr 8-2/7612

**Spordiseaduse täiendamise seaduse eelnõu kooskõlastamine**

Lugupeetud minister

Kultuuriministeerium on esitanud Justiits- ja Digiministeeriumile kooskõlastamiseks spordiseaduse (SpS) täiendamise seaduse eelnõu. Justiits- ja Digiministeerium kooskõlastab eelnõu järgmiste märkustega.

1. Eelnõu kohaselt luuakse Kultuuriministeeriumile õiguslik alus moodustada distsiplinaarkolleegium ja apellatsioonikolleegium, kellel on pädevus teha otsuseid Eesti dopinguvastaste reeglite rikkumise kohta. Hetkel on need toiminud Eesti Olümpiakomitee (EOK) juures. Eelnõu seletuskirjas (lk 4) on kirjeldatud, et kolleegiumil on võimalik otsustada, kas sportlane või muu isik on toime pannud dopinguvastase reegli rikkumise ning vajadusel kohaldada vastavat tagajärge. Eelnõu tasandil jääb aga ebaselgeks, milline on nende kolleegiumite pädevus (näiteks, milliseid otsuseid võivad kolleegiumid teha ning milliseid tagajärgi kohaldada). Isiku õigusi piiravate tagajärgede sisu ja kohaldamise alused peavad olema määratletud seaduses. Neid ei saa jätta dopinguvastaste reeglite või rakenduspraktika määrata ega piisa sellest, kui on selgitatud üksnes seletuskirjas.

   Palume eelnõus täpsustada, millised on kolleegiumi otsused ning milliseid tagajärgi saab kolleegium kohaldada.

2. Kolleegiumite ülesannete, otsuste ja kohaldatavate tagajärgede selge piiritlemine on vajalik ka selleks, et hinnata, millisel eesmärgil ja milliseid isikuandmete kategooriaid võivad kolleegiumid töödelda ning kas andmete töötlemine, säilitamine, edastamine ja võimalik avalikustamine on vajalik ning proportsionaalne. Ilma kolleegiumide pädevuse selge määratluseta ei ole võimalik hinnata ka eelnõu § $11^2$ lõikes 5 kavandatud andmetöötluse ulatuse põhjendatust. Palume eelnõu ka selletõttu täpsustada.

3. Eelnõukohase SpS § $11^2$ lõike 5 punktid 2 ja 3 on sõnastatud liiga üldiselt ega määratle piisavalt täpselt töödeldavate isikuandmete kategooriaid. Punktis 2 kasutatud väljend „asja menetlemisel olulised isikuandmed“ võimaldab töödelda piiritlemata andmekoosseisu, samas, kui punktis 3 nimetatud „seisukohtades sisalduvad asjaolusid kirjeldavad isikuandmed“ kirjeldab andmete allikat, mitte nende kategooriat. Seisukohad võivad sisaldada ka teiste menetlusosaliste ja menetlusväliste kolmandate isikute andmeid, mis ei ole asja lahendamiseks vajalikud.

   Palume sätestada seaduses piisavalt täpselt ja ammendavalt punktide 2 ja 3 alusel töödeldavate isikuandmete kategooriad ning põhjendada seletuskirjas iga kategooria töötlemise eesmärki, vajalikkust ja proportsionaalsust. Eraldi tuleb põhjendada teiste menetlusse kaasatud isikute terviseandmete ning teiste menetlusosaliste ja menetlusväliste kolmandate isikute andmete töötlemise vajadust, sealhulgas seda, miks ei ole eesmärki võimalik saavutada vähem riivaval viisil. Terviseandmete töötlemiseks tuleb ette näha konkreetsed kaitsemeetmed ning

tagada, et seisukohtades sisalduvad asja lahendamiseks mittevajalikud isikuandmed kustutatakse.

**4.** Eelnõust ega seletuskirjast ei selgu, kas kolleegiumi otsuseid või neis sisalduvaid isikuandmeid avalikustatakse. Kui avalikustamist kavandatakse, tuleb selle õiguslik alus, eesmärk, andmekoosseis ja kestus sätestada seaduses. Samuti peab regulatsioon võimaldama enne avalikustamist hinnata iga juhtumi asjaolusid ja vastanduvaid huve ning välistama ebaproportsionaalse avalikustamise, sealhulgas terviseandmete otsese või kaudse avaldamise. Palume vajadusel vastavalt eelnõu ja seletuskirja muuta.

**5.** Märgime, et oleme varasemas tagasisides juba osutanud dopingukaristuste rakendamiseks vajaliku andmevahetuse ning kontaktpunkti andmetöötluse ebapiisavale reguleerimisele. Kehtivast seadusest ei nähtu endiselt piisavalt selgelt, kes, kellele ja millises ulatuses edastab preemiate, stipendiumide ja toetuste peatamiseks või tagasinõudmiseks vajalikud andmed. Samuti ei ole spordi andmekogus töödeldavate andmete hulgas nimetatud dopingurikkumise, karistuse, keelu kestuse ega otsuse jõustumise andmeid. Palume täpsustada andmevahetuse kord, töödeldavad andmekategooriad ja õiguslik alus ning piirduda eesmärgi saavutamiseks minimaalselt vajalike andmetega.

Ka SpS § 11¹ lõige 1¹ annab kontaktpunktile üksnes üldise õiguse isikuandmete töötlemiseks, määramata kindlaks andmekategooriaid, andmesubjektide ringi ja säilitustähtaega. Palume need küsimused seaduses reguleerida ning töötlemise vajalikkust ja proportsionaalsust seletuskirjas põhjendada.

**6.** Eesti Antidopingu ja Spordieetika Sihtasutuse (EADSE) Eesti dopinguvastaste reeglite alusel tehakse siduvaid otsuseid. Tegemist on reeglitega, mis ei ole avaldatud õigusaktina Riigi Teatajas, vaid on .pdf vormis leitavad EOK kodulehelt. Kehtivate reeglite kohaselt lahendavad vaidlusi EOK juures asuvad kolleegiumid, EADSE moodustab distsiplinaarkolleegiumi jne.

Tulenevalt maailma dopinguvastase koodeksi muudatustest soovitakse dopinguvaidluse siduva lahendamise pädevusega kolleegiumi liikmete määramise pädevus anda Kultuuriministeeriumi kantslerile. Eelnõus märgitakse, et Kultuuriministeeriumi kantsler järgib seaduse alusel kolleegiumide liikmete määramisel eespool viidatud Eesti dopinguvastaseid reegleid.

Olenemata sellest, et Eesti on võtnud endale rahvusvahelised kohustused, ei ole üheselt selge, milline õiguslik staatus ja tähendus on mittetulundusühingu vormis tegutseva organisatsiooni kodulehel .pdf formaadis avaldatud reeglitel, mis ei ole õigusaktina avaldatud Riigi Teatajas. Tegemist ei ole ka vahekohtu reglemendiga. Märgime võrdluseks, et näiteks kohtumenetluse normid tuleb Eesti Vabariigi põhiseaduse (PS) kohaselt vastu võtta Riigikogu koosseisu häälteenamusega, s.t PS vaatest on kaheldav valdkondlike vaidluste siduva lahendamise riiklik korraldamine MTÜ kodulehel avaldatud reeglite alusel ministeeriumi kantsleri nimetatud õigusemõistjate poolt.

Vaadates seda, kuidas on vastavad küsimused lahendatud teistes, meie õigusega sarnastes riikides, näiteks Saksamaal, siis seal on dopinguvaidluste lahendamine reguleeritud seaduse tasandil ning dopinguvaidlusi lahendab vahekohus. Märgime ka seda, et erinevalt teistest siduvatest lahenditest (sh vahekohtu lahenditest), ei kuulu Eesti dopinguvaidluse kohta tehtud lahend ka riigi täitesüsteemi.

Eestis kohaldatavate viidatud reeglite sissejuhatuses märgitakse lühidalt, et dopinguvaidlused ei kuulu tsiviil- ega kriminaalõiguse valdkonda. Seda teemat täpsemalt ei avata ega selgitata ka seletuskirjas. Siiski mõistetakse vastavate reeglite kohaselt õigust. PS § 146 kohaselt mõistab Eestis õigust üksnes kohus. Seletuskirjas põhiseaduspärasuse analüüsi punktis „Kolleegiumide moodustamine, pädevus ja sõltumatus“ ei käsitleta, kuidas on põhiseaduspärane vaidluste kohtuväliselt lahendamine sellisel viisil, mis ei lange ühegi Eesti õigussüsteemi võimaluse alla (tegemist ei ole kohtumenetluse, haldusmenetluse, väärteomenetluse, vahekohtumenetluse ega ka lepitusmenetlusega), ning et kuidas osapooltele siduvate lahendite tegemise pädevusega õigusemõistjate määramine, huvide konflikti vältimise, sõltumatuse tagamine jms Kultuuriministeeriumi kantsleri poolt vastab PS §-le 146.

Viidatakse üksnes vastavusele koodeksiga, aga analüüsida tuleks hoopis kooskõla PS-ga. Kuna kehtivate reeglite muutmisele ei viidata, ei ole ka üheselt aru saada, millises menetluses (menetlusliigis) lahendatakse dopinguvaidlused edaspidi, kui kolleegiumide liikmed määrab ministeeriumi kantsler ja kolleegiumid moodustatakse Kultuuriministeeriumi juurde.

Paratamatult tekib ka küsimus, kas spordivaldkonna eest vastutava ministeeriumi juurde moodustatud kolleegium (s.t täitevvõimust sõltuv), mille liikmeid määrab ametisse sama ministeeriumi kantsler, ei ole koodeksi uue reegliga vastuolus. Kuivõrd EOK on eraõiguslik isik ja nimetab ennast sõltumatuks mitteriiklikuks organisatsiooniks, siis meie arvates võiks tegemist olla rahvusvaheliste kohustuste tähenduses pigem nn riikliku spordiorganisatsiooni, mis võiks olla hoopis ministeerium ise, volitatud organisatsiooniga.

Põhiseaduspärasuse analüüsi punkti „Õigusselgus“ esimeses lauses viidatakse PS § 13 lg-le 2 ja märgitakse, et isikul peab olema võimalik piisava selgusega mõista talle õigusnormist tulenevaid õigusi ja kohustusi ning normi kohaldamise tagajärgi. Nagu eespool märgitud, ei lange valitud lahendus Eesti õiguskorra süstemaatiliste võimaluste alla, seega ei saa nõustuda, et see lahendus oleks õigusselge. Palume seletuskirja vastavalt muuta ja täiendada.

Kokkuvõttes, kui soovitakse jääda eelnõukohase lahenduse juurde, palume täiendada seletuskirjas põhiseaduspärasuse analüüsi, et oleks aru saada, kuidas dopinguvaidluste lahendamine kohtuväliselt siduvate lahendite tegemise pädevusega ministeeriumi juurde moodustatud kolleegiumides, mille liikmeid nimetab ametisse ministeeriumi kantsler, vastab PS-le, eelkõige §-le 146. Ühtlasi palume seletuskirjas täpsemalt selgitada koodeksi uue nõude sisu ja eesmärki, sh, miks sobib kolleegiumide moodustamiseks just spordivaldkonna eest vastutav ministeerium ja kolleegiumi liikmete nimetamiseks sama ministeeriumi kantsler ning kuidas on tagatud sõltumatus, huvide konflikti vältimine ja erapooletus.

7. Eelnõu koostaja on leidnud, et alates 2027. aastast ei tohi vaidlusi enam lahendada kolleegiumid, mis tegutsevad EOK juures. Täpsemalt märgitakse seletuskirjas (lk 3), et EOK on kui **riiklik spordiorganisatsioon**. Seevastu EOK kodulehe[1] andmetel on EOK **sõltumatu mitteriiklik organisatsioon**. Palume seletuskirjas vastuolu kõrvaldada.

8. Palume arvestada ka käesoleva kirja lisas esitatud seletuskirja failis jäljega tehtud märkustega.

Vastavalt Vabariigi Valitsuse reglemendi § 6 lõikele 5 palume eelnõu esitada Justiits- ja Digiministeeriumile täiendavaks kooskõlastamiseks pärast praegusel kooskõlastamisel saadud arvamuste läbivaatamist ja vajaduse korral eelnõu parandamist, et enne eelnõu Vabariigi Valitsusele esitamist kontrollida selle vastavust hea õigusloome ja normitehnika eeskirjale.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Liisa-Ly Pakosta
justiits- ja digiminister

Lisa: Seletuskiri Justiits- ja Digiministeeriumi märkustega

Markus Ühtigi 5191 4873
Markus.Yhtigi@justdigi.ee

Stella Johanson
Kristel Niidas
Monika Tappo
Elsa Leiten

[1] Link EOK koduleheküljele, kus vastav informatsioon kirjas on: https://www.eok.ee/organisatsioon